

Lublin, 27 kwietnia 2017 r.

dr hab. Iwona Morawska
Zakład Edukacji Polonistycznej
i Innowacji Dydaktycznych IFP UMCS

OPINIA

o „PROGRAMIE POPRAWY EFEKTYWNOŚCI KSZTAŁTOWANIA POSTAW UCZNIÓW I RESPEKTOWANIA NORM SPOŁECZNYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 6 IM. ROMUALDA TRAUGUTTA W LUBLINIE

*To nie dyrektywy wynikające z raportów, tudzież nie narzucane z góry decyzje mogą zmienić
jakość szkół, lecz tylko same szkoły są w stanie na tę edukacyjną jakość zapracować.*

Wincenty Okoń, Szkoła jako główne ogniwo zmiany edukacyjnej

Opiniowany program został przygotowany w celu poprawy efektywności kształtowania postaw uczniów i respektowania norm społecznych w Szkole Podstawowej nr 6 w Lublinie. Udział w jego opracowaniu i zatwierdzeniu miały wszystkie statutowe organy Szkoły, tj. Rada Pedagogiczna, Samorząd Uczniowski i Rada Rodziców.

Założenia teoretyczne i metodyczne tego programu są zgodne ze standardami tworzenia, realizacji i ewaluacji programów dydaktyczno-wychowawczych i profilaktycznych szkół i placówek oświatowych. Źródłem inspiracji merytorycznych dla opisanych w programie strategii i form organizowania działań edukacyjnych – mających na celu modernizację pracy Szkoły w obszarze wspierania uczniów w przyswajaniu kompetencji niezbędnych do respektowania zasad i norm życia społecznego¹- jest (s.4) ceniona wśród specjalistów koncepcja zachowań językowo-komunikacyjnych Marshalla B. Rosenberga „Porozumiewanie bez Przemocy” (PBP)². Oprócz tego treści programu wykazują związek z rekomendowanymi w badaniach naukowych trendami rozwoju, funkcjonowania i misji szkoły jako „uczącej się organizacji”³. U podstaw teoretycznych tak projektowanej strategii pracy szkoły leżą między innymi:

¹ *Mapa społecznych umiejętności XXI wieku*, www.edunews.pl/images/pdf/umiejtnoscixxi_pl.pdf [dostęp: 15.09.2013]. Zob. też: H. Gardner, *Pięć umysłów przyszłości*, Warszawa 2009.

² M.B. Rosenberg, *Porozumiewanie bez przemocy. O języku serca*, przełożył M. Kłobukowski, Wyd. II rozszerzone, Warszawa 2102.

³ Zob.: A. Cichoński, *Perspektywy szkoły jako organizacji uczącej się*, [w:] *Edukacyjne problemy czasu globalizacji*, red. A. Karpińska, Białystok 2003; A. Fazlagić, *Szkoła jako instytucja ucząca się*, [w:] *Uczenie się metodą projektów*, red. B.D. Gołębniak, Warszawa 2005; *Ku dobrej szkole. Cywilizacyjne dylematy współczesnej edukacji*, red. Cz. Plewka, t. 1, Radom 2009; *Szkice z teorii i praktyki zmiany oświatowej*, red. E. Potulicka, Poznań 2001; M. Rasfeld, S. Breidenbach, *Budząca się szkoła*, przeł. E. Skowrońska, Słupsk 2015; G. Mazurkiewicz, *Teoria ewolucji. Od uczących się jednostek do uczącej się wspólnoty*, [w:] *Ucząca się szkoła. Od rozwoju jednostek do rozwoju wspólnoty*, pod red. tegoż, Kraków 2015; A. Murzyn A., *Wokół Kena Robinsona kreatywnego myślenia o edukacji*, Kraków 2013; *Fundamenty edukacyjnej wspólnoty*, red. J. Danilewska, Kraków 2005; A. Sajdak,

- założenia psychologii kognitywnej i nurtu konstruktywistycznego (J. Piaget, L. Wygotski, J. Bruner) związane z uznaniem permanentnych interakcji i oddziaływań pomiędzy osobą ucznia i jej otoczeniem społeczno-kulturowym (w tym językowo-komunikacyjnym);
- kluczowe tezy psychologii humanistycznej (C. Rogers), w myśl których każda osoba dysponuje zasobami niezbędnymi do radzenia sobie z własnymi problemami i przejmowania odpowiedzialności za własne postępowanie, zasobami, które w pewnych sytuacjach powinny być uaktywniane i rozwijane dzięki dobrze zorganizowanym oddziaływaniom dydaktyczno-wychowawczym i profilaktycznym;
- idea trójpodmiotowości integrująca nowe zakresy praw i obowiązków nauczycieli, uczniów, rodziców, rozumiana w kategoriach współdziałania i samorealizacji, autentycznego dialogu, negocjacji i podejmowania decyzji, jak również kształtowania atmosfery zaufania w poszukiwaniu, odkrywaniu i realizacji wspólnych wartości;
- wizje dobrej, bezpiecznej, przyjaznej, nowoczesnej szkoły - „jako przestrzeni kultury” i „miejsca uczenia się” sztuki współbycia, współdziałania, dialogu i porozumienia w atmosferze życzliwości, wzajemnego zrozumienia i otwartości⁴ itd.
- przesłanie „pedagogiki serca w XXI wieku”, eksponującej rangę wychowania człowieka dobrego, odpowiedzialnego, przygotowanego „do takiego korzystania z wolności, by nie krzywdził siebie i innych oraz by kochał w sposób bezinteresowny, wierny, mądry i ofiarny, by był człowiekiem prawego serca”⁵.

Program ma logiczną i spójną konstrukcję, która obejmuje: wprowadzenie, ogólne cele i założenia programu, planowany harmonogram i opis realizacji działań, informacje dotyczące ewaluacji oraz rekomendowaną bibliografię publikacji związanych z problematyką przeciwdziałania zjawiskom negatywnie oddziałującym na jakość pracy szkoły, między innymi w obszarze komunikacji werbalnej i pozawerbalnej.

Realizacja opiniowanego programu zakłada między innymi:

- wdrażanie – zgodnie z przyjętym harmonogramem - ciekawych i różnorodnych oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych w ramach integracji wewnątrzprzedmiotowej, mających

---

Edukacja kreatywna, Kraków 2008; J. Kordziński, *Szkoła dialogu, czyli o narzędziach w pracy nauczyciela opartych na aktywnej komunikacji z uczniem*, Warszawa 2016; J. Morbitzer, *Szkoła w epoce płynnej rzeczywistości*, <http://www.edunews.pl/badania-i-debaty/opinie/1767-szkola-w-epoce-plynnej-nowoczesnosci-2>, (15.02.17) itd.

⁴ *KU DOBREJ SZKOLE. Cywilizacyjne dylematy współczesnej edukacji*, red. Cz. Plewka, Warszawa 2009.

⁵ B. Śliwerski, *Pedagogika serca w XXI wieku*, [w:] *Pedagogika serca. Wychowanie emocjonalne w XXI wieku*, red. E. Lewandowska-Tarasiuk, J. Łaszczyk, B. Śliwerski. Warszawa 2016, s. 22. Zob. też: M. Łopatkowa, *Pedagogika serca w dobie globalizacji*, Warszawa 2006.

przeciwdziałać sytuacjom i zachowaniom sprzecznym z zasadami życia społecznego i regułami dobrej komunikacji;

- systematyczne monitorowanie i dokumentowanie procesu wdrażania działań naprawczych, połączone z ich analizą, interpretacją oraz formułowaniem wniosków i rekomendacji;
- integrację społeczności szkolnej i jej partnerów wokół skutecznej realizacji założonych w programie celów i zadań;
- stosowanie mediacyjnych technik i form komunikacji zgodnych z koncepcją „porozumiewania bez przemocy”;
- tworzenie sytuacji edukacyjnych pozwalających uczniom zdobywać kompetencje niezbędne w konstruktywnym rozwiązywaniu sytuacji problemowych;
- wzmacnianie podmiotowości uczniów, nauczycieli i rodziców w obszarze brania odpowiedzialności za budowanie w przestrzeni szkoły poczucia bezpieczeństwa, wzajemnego zrozumienia, życzliwości i przestrzegania norm życia społecznego;
- motywowanie społeczności szkoły do postępowania zgodnego z zasadami etyki słowa i dobrej komunikacji;
- stosowanie zróżnicowanych metod, technik i alternatywnych form kształcenia związanych z treścią realizowanych celów i zadań;
- ewaluację programu z wykorzystaniem triangulacji oraz zaleconych w raporcie ewaluacji zewnętrznej narzędzi z platformy <http://www.seo2.npseo.pl/>.

Opiniowany program jest poprawny pod względem merytorycznym i dydaktycznym, spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa oświatowego, uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej. Jest dostosowany do możliwości uczniów na I i II etapie kształcenia, wydaje się sprzyjać skutecznej realizacji założonych w nim celów i zadań.

dr hab. Iwona Morawska